الناس فی الدنیا بالاموال و فی الآخره بالاعمال

مردم در دنیا با اموال سر و کار دارند و در آخرت با اعمال.

تازه‌های نشر

«تعامل مذهب و سیاست در دولت عباسی» منتشر شد

کتاب «تعامل مذهب و سیاست در دولت عباسی» نوشته مصطفی خرمی به همت مؤسسه بوستان کتاب در ۴۹۶ صفحه منتشر شد.

به گزارش مهر، بی‌تردید رابطه متقابل «مذهب و سیاست» از مسائل مهم، کلیدی و تأثیرگذار دولت دوره عباسی به شمار می‌رود که نیازمند بررسی و پژوهش دقیق علمی است. دوره عباسیان همان‌گونه که عصر ظهور و شکوفایی مذاهب فقهی و زمان گسترش مکتب‌های فکری - کلامی است، عصر فراز و فرود مذاهب متناسب با اغراض سیاسی دربار نیز هست. یقیناً چرخش‌ها و اغراض سیاسی دربار عباسی در تعامل با برخی مذاهب و تقابل با جماعت دیگر، در رشد و گسترش یا محدودیت و ممنوعیت آن‌ها مؤثر و کارآمد بوده است. مروری کوتاه بر ریشه‌های انقلاب خراسانی - عباسی و چگونگی شکل‌گیری دولت عباسی همراه با معرفی مذاهب پدید آمده پیش از آن و نیز مذاهب پدیدار شده در عصر عباسی و چگونگی تعامل آن‌ها با دربار از مباحث مهم این اثر است که با خواندن آن می‌توان فشرده‌ای از تاریخ عصر عباسی و فرقه‌ها و مذاهب آن عصر را به‌راحتی بدست آورد و به مدد آن تعامل میان مذهب و سیاست را در دولت عباسی بازشناسایی کرد.

■ ساختار اثر

این اثر در چهار فصل تهیه و تدوین شده است؛ در فصل نخست که با عنوان «نگاهی به تاریخ عباسیان و مذاهب اسلامی» به رشته تحریر در آمده، پس از مروری بر تاریخ خلافت عباسی، ریشه‌های این دولت بیان شده و در ادامه، فرقه‌ها و مذاهب پیش از عصر عباسی، تبیین و سپس به پیدایی مذاهب و فرقه‌ها در عصر عباسی از جمله فرقه‌های کلامی و فرقه‌های فقهی پرداخته شده است.

نویسنده در دومین فصل از این اثر به «نقش گرایش‌های مذهبی در انقلاب و ساختار دولت عباسی» می‌پردازد و نقش گرایش‌های مذهبی در نهضت خراسانی - عباسی را مورد بررسی قرار داده است؛ همچنین به نقش گرایش‌های مذهبی در استقرار دولت عباسی و علل تغییر در گرایش‌های عباسیان پس از پیروزی پرداخته شده است.

«تأثیرات مذاهب بر سیاست و عملکرد دولت عباسی» عنوان فصل سوم این کتاب است که در آن به اثرگذاری مذاهب کلامی فقهی (اصحاب حدیث، اصحاب رأی، مکتب اعتزال، مکتب کلامی اشعری) بر دولت عباسی و اثرگذاری مذاهب فقهی مشهور (اربعه - حنفی، مالکی، شافعی، حنبلی-) بر دولت عباسی پرداخته شده است.

چهارمین و آخرین فصل «تعامل مذهب و سیاست در دولت عباسی»، به نقش دولت عباسی در ظهور و گسترش مذاهب اختصاص یافته که در ابتدای آن، مبحثی با عنوان «دولت عباسی؛ نیازها و شعارها» تبیین شده و «نقش دولت عباسی در ظهور و گسترش برخی مذاهب»، «سیاست‌های دوستانه عباسیان و مذاهب همسو» و «سیاست‌های خصمانه عباسیان با مذاهب ناهمسو» و «پیامدهای تعامل و همگرایی (فرهنگی، سیاسی و اجتماعی) مذاهب با دولت عباسی» مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

علاقه‌مندان برای خرید اینترنتی این کتاب می‌توانند به نشانی www.bustaneketab.ir مراجعه نمایند.

موعظه

استاد اصغر طاهرزاده

برکات صلوات بر رسول خدا(ص)

در اثر صلوات الهی بر رسول خدا (ص) و بهره‌مندی‌های خاصی که با این صلوات برای رسول خدا (ص) پیش می‌آید، آن حضرت خود منشأ صلوات برای دیگران می‌شوند و عامل خروج آن‌ها از ظلمات به سوی نور خواهند شد. در همین زمینه قرآن می‌فرماید: «و من الاعراب من یومن بالله و الیوم الاخر و یتخذ ما ینفق قربات عند الله و صلوات الرسول الا انها قربه لهم سیدخلهم الله فی رحمته ان الله غفور رحیم» از اعراب بادیه‌نشین آن‌هایی که به خدا و روز قیامت ایمان آورده‌اند و با انفاق خود قرب الهی و صلوات رسول خدا(ص) را بدست می‌آورند، بدانید این انفاق مایه تقرب آنان است، به‌زودی خدا ایشان را در جوار رحمت‌خویش درآورد که خدا آمرزنده مهربان است. نقش صلوات رسول‌الله(ص) بر مؤمنان ایجاد آرامش نفس و سکینه است. چنان‌که خداوند می‌فرماید: «خذ من اموالهم صدقه تطهرهم و تزکیهم بهاو صل علیهم ان صلوتک سکن لهم و الله سمیع علیم»؛ ای پیامبر از اموال آن‌ها صدقه مربوطه را دریافت کن و از این طریق آن‌ها را از آلودگی‌ها پاک گردان و بر آن‌ها صلوات بفرست زیرا که صلوات تو عامل آرامش است برای آن‌ها و خدا سمیع و علیم است.

به تعبیر روایات از طریق صلوات بر محمد و آل او جان انسان مثل روزی می‌شود که متولد شده و بدین شکل از گناهان پاک می‌شود. در روایت داریم ابن ابی حمزه می‌گوید: پدرم گفت: از امام صادق (ع) پرسیدم معنی قول خدای عزوجل «ان الله و ملائکته یصلون علی النبی یا ایها الذین امنوا صلوا علیه و سلموا تسلیما» چیست؟ فرمود: «صلاه» از خدا، فرستادن رحمت است و از فرشتگان، تزکیه داشتن و از مردم دعا و طلب رحمت کردن است، اما فرموده خدای عزوجل «وَ سَلِّمُوا تَسْلِیماً» یعنی فرمان‌برداری از او در آنچه فرماید. گوید به آن حضرت عرض کردم: پس چگونه بر محمد و خاندانش درود فرستیم؟ فرمود شما بگویید: «صلوات الله و صلوات ملائکته و أنبیائه و رسله و جمیع خلقه علی محمّد و آل محمّد و السّلام علیه و علیهم و رحمه الله و برکاته». گوید عرضه داشتم: پاداش کسی که بر محمد و آلش با این تحیت‌ها درود فرستد چیست؟ فرمود: به خدا سوگند مانند پاکی و بی‌گناهی روزی که متولد شده است، از گناهان بیرون آید.

چهره‌ها

دارالکتب الاسلامیه کارش را با دعای مؤلف مفاتیح آغاز کرد

ناشری که نخستین بار «الغدیر» را چاپ کرد

مرتضی احمد آخوندی، فرزند شیخ محمد آخوندی، سیزدهم دی ۱۳۲۱ در تهران متولد شد و از سال ۱۳۳۹ پس از گرفتن دیپلم ریاضی، بنا به درخواست پدر از رفتن به دانشگاه صرف‌نظر کرد و در کنار ایشان به کار نشر مشغول شد.

او با پدرش به انتشار و تجدید چاپ و نشر هزار عنوان کتاب از کتب مرجع و متون اصیل اسلامی و آثار دانشمندان بزرگ در علوم دینی و شیعی پرداخت. دوره بحارالانوار علامه مجلسی در ۱۱۰ جلد، دوره کتب اربعه شیعه در ۲۶ جلد، کتاب شریف الغدیر علامه امینی در ۱۱ جلد و کتاب جواهرالکلام در فقه شیعه در ۴۳ جلد از آثار مشهور منتشر شده توسط دارالکتب الاسلامیه است.

در سال‌های منتهی به انقلاب اسلامی، دارالکتب الاسلامیه نقش مؤثری در آگاهی‌بخشی به مردم داشت و نخستین کتاب‌های چهره‌هایی همانند شهید مطهری، علامه امینی و علامه جعفری را این ناشر عرضه کرد. خبرگزاری فارس پای صحبت‌ها و خاطرات مرتضی احمد آخوندی، مدیر این انتشارات نشسته که گزیده‌ای از آن را می‌خوانید.

■ انتشارات دارالکتب الاسلامیه چگونه شکل گرفت؟

چون مرحوم پدرم به‌طور جدی وارد حوزه نشر شده بودند، بنده هم همان راه را ادامه دادم. می‌دانید اجداد ما همه روحانی بودند و در عین حال از راه تجارت زندگی می‌کردند. این موضوع در مقدمه صحیفه سجادیه مرحوم آیت‌الله نجفی مرعشی نوشته شده است؛ البته آنجا نوشته‌اند فرزند شیخ احمد تاجر یزدی (مرحوم پدرم). به هر حال، پدرم در نجف درس می‌خواندند و در همان جا حکم اجتهادشان را گرفتند و مُقسم آقا سیدابوالحسن اصفهانی بودند. مرحوم شیخ عباس قمی در نجف مشغول چاپ کتاب سفینةالبحار بودند. چون جد ما در مشهد زندگی می‌کردند، ایشان از پدر تقاضا می‌کنند پولی از مشهد برایشان آماده کنند تا چاپ سفینةالبحار را تکمیل نمایند. پدر این کار را انجام دادند و برای اینکه این قرض را ادا کنند، از همان کتاب‌های سفینةالبحار برای فروش می‌بردند. این مسیر سبب می‌شود ایشان وارد کار نشر شوند و از دعای مرحوم شیخ عباس قمی است که این انتشارات به‌وجود آمد و علت تأسیسش همین بود.

■ این موضوع به چه سالی برمی‌گردد؟

سال ۱۳۱۷. من متولد سال ۱۳۲۱ در تهران هستم. بنده مشغول کمک به پدر بودم. در منزل هم کارمان کار کتاب بود. از سال ۱۳۳۹ که دیپلم گرفتم، مستقیم آمدم خدمت پدر و اداره کارهای انتشارات را بر عهده گرفتم. حدود ۶۰ سال است همه کارم فقط نشر است. نخستین کاری که پدر انجام دادند، صحیفه سجادیه به‌سبک جیبی بود که حملش برای مردم راحت باشد و با خط مرحوم زنجانی منتشر شد.

زمانی که پدر در سال ۱۳۲۹ در تهران مشغول شدند، علامه امینی ۹ جلد از کتاب الغدیر را در عراق چاپ کرده بودند. کیفیت کاغذ و چاپ خیلی ضعیف بود. این بود که وقتی علامه آمدند تهران، به‌علت نسبت سببی که با پدر داشتند (شیخ علی آخوندی که در نجف بودند، داماد علامه امینی بودند) الغدیر را تجدید چاپ کردند. انتشارات ما درمجموع ۱۱ جلد الغدیر را چاپ کرد. چاپ کتاب الغدیر به شناختن انتشارات دارالکتب خیلی کمک کرد. پس از آن، کتاب الکافی را با تعلیقات مرحوم استاد علی‌اکبر غفاری آغاز کردند. ایشان کارمند پدر در اداره انتشارات بودند که بعدها خودشان از استادان مهم جامعه از نظر علمی و حوزه نشر شدند. الکافی در جامعه نشر خیلی دیده شد و انتشارات دارالکتب نقطه عطفی شد در چاپ و نشر کتاب‌های اسلامی؛ چراکه کتاب‌هایی که قدیم چاپ می‌شد، چاپ سنگی بود. اکثراً با دست می‌نوشتند و با سنگ چاپ می‌کردند. هر سنگ هم ۷۵۰ تا بیشتر چاپ نمی‌کرد و از بین می‌رفت. این بود که اغلب کارها اگر تعلیقاتی هم داشتند، به‌صورت حاشیه و استفاده از این کتاب‌ها برای مردم خیلی سخت بود. همه این‌ها دوباره و به‌صورت جدید چاپ شد. بیشتر کتاب‌ها هم بدون تعلیق چاپ می‌شد. پدر از کتب اربعه، کافی را آغاز کرده بودند و سه کتاب دیگر را هم عموی ما در نجف چاپ و منتشر کردند. بعدها به‌طور مرتب، بزرگ‌ترین علما و دانشمندان با این انتشارات سروکار داشتند.

■ انتشارات دارالکتب الاسلامیه کتاب‌های مهم و متعددی را منتشر کرده که در تاریخ خواهند ماند.

بله، الحمدلله بعضی‌ها هم ممکن است ۴۰-۳۰ و حتی ۵۰ بار چاپ شده باشند و کتاب‌ها هم مفصل هستند. نخستین کتاب علامه امینی یعنی الغدیر را انتشارات ما چاپ کرد. نخستین کتاب علامه طباطبایی که المیزان به زبان عربی بود، از سال ۱۳۳۳ آغاز و تا سال ۱۳۵۰ تکمیل و در انتشارات ما منتشر شد.

همچنین نخستین کتاب شهید مطهری به نام اصول فلسفه و روش رئالیسم که علامه طباطبایی نوشته بودند و شهید مطهری پاورقی‌ها را اضافه کردند و نیز نخستین کتاب علامه جعفری به نام ارتباط انسان و جهان را انتشارات ما چاپ کرد. از آیت‌الله مصباح، چاپ تصحیح ۱۰جلدی بحارالانوار و پاورقی و حواشی آن را انتشارات ما انجام داد. چاپ بحارالانوار را که ۱۱۰ جلد است، در سال ۱۳۳۳ آغاز کردیم و تکمیلش ۴۰-۳۰ سال طول کشید. تفسیر نمونه از آیت‌الله مکارم شیرازی را از سال ۱۳۵۲ آغاز کردیم؛ اثری که از نظر فرهنگی بسیار مؤثر بود و تا سال ۱۳۶۶ تکمیل شد.

■ شما هم گذشته نشر را در کشور ما دیده‌اید و هم امروز آن را. به نظر شما الان وضعیت ناشران متعهد و ارزشی نسبت به گذشته چگونه است؟

سال‌های ۳۰ و ۴۰ دوران سختی بود. تعداد ناشران مذهبی که کارشان صرفاً کتب مذهبی باشد، از تعداد انگشتان یک دست بیشتر نبود؛ چه در قم و چه تهران. دوران شکوفایی نشر نزدیک انقلاب بود. یک‌دفعه تصاعدی بالا رفت. در بحران جنگ مقداری رکود داشت که آن هم به‌دلیل شرایط مملکت بود. باز دوباره پس از جنگ، دوران طلایی بود. دهه ۷۰ و ۸۰ خیلی خوب بود و در دهه ۹۰ کار نشر کمی سخت شد. البته در دهه ۹۰ تعداد عناوین و تولید خیلی زیاد شده است. نکته‌ای که وجود دارد، این است در دهه‌های گذشته افرادی که در کار نشر بودند، به‌خصوص افرادی که در دوره پس از انقلاب وارد کار نشر شدند، دچار گرفتاری‌ها و مسئولیت‌ها شدند. تعداد فراوانی از این افراد از کار نشر فاصله گرفتند به‌جز معدودی افراد که خودشان مولد بودند و کارشان فقط جنبه فرهنگی داشت که در این حوزه ماندگار شدند.

■ از نظر شما رشد کمی و کیفی نویسندگان در این ۱۰ سال اخیر به نسبت گذشته چطور بوده است؟

حوزه‌های مختلفی وجود دارد که باید بررسی شود؛ مثلاً در حوزه دفاع مقدس و ادبیات پایداری، خیلی رشد کرده‌ایم و به نظرم خیلی خوب بوده است. در زمان‌های مذهبی برای بسیاری از موضوعاتی که جزو خلأهای ما محسوب می‌شدند و اصلاً وجود نداشتند، کارهای مختلفی انجام شده است. در کل، به نظرم در حوزه ادبیات هم رشد خوبی داشته‌ایم.

برش

نخستین کتاب شهید مطهری

مرتضی احمد آخوندی می‌گوید: نخستین کتاب شهید مطهری به نام اصول فلسفه و روش رئالیسم که علامه طباطبایی نوشته بودند و شهید مطهری پاورقی‌ها را اضافه کردند و نیز نخستین کتاب علامه جعفری به نام ارتباط انسان و جهان را انتشارات ما چاپ کرد. از آیت‌الله مصباح، چاپ تصحیح ۱۰جلدی بحارالانوار و پاورقی و حواشی آن را انتشارات ما انجام داد. چاپ بحارالانوار را که ۱۱۰ جلد است، در سال ۱۳۳۳ آغاز کردیم و تکمیلش ۴۰-۳۰ سال طول کشید. تفسیر نمونه از آیت‌الله مکارم شیرازی را از سال ۱۳۵۲ آغاز کردیم؛ اثری که از نظر فرهنگی بسیار مؤثر بود و تا سال ۱۳۶۶ تکمیل شد.

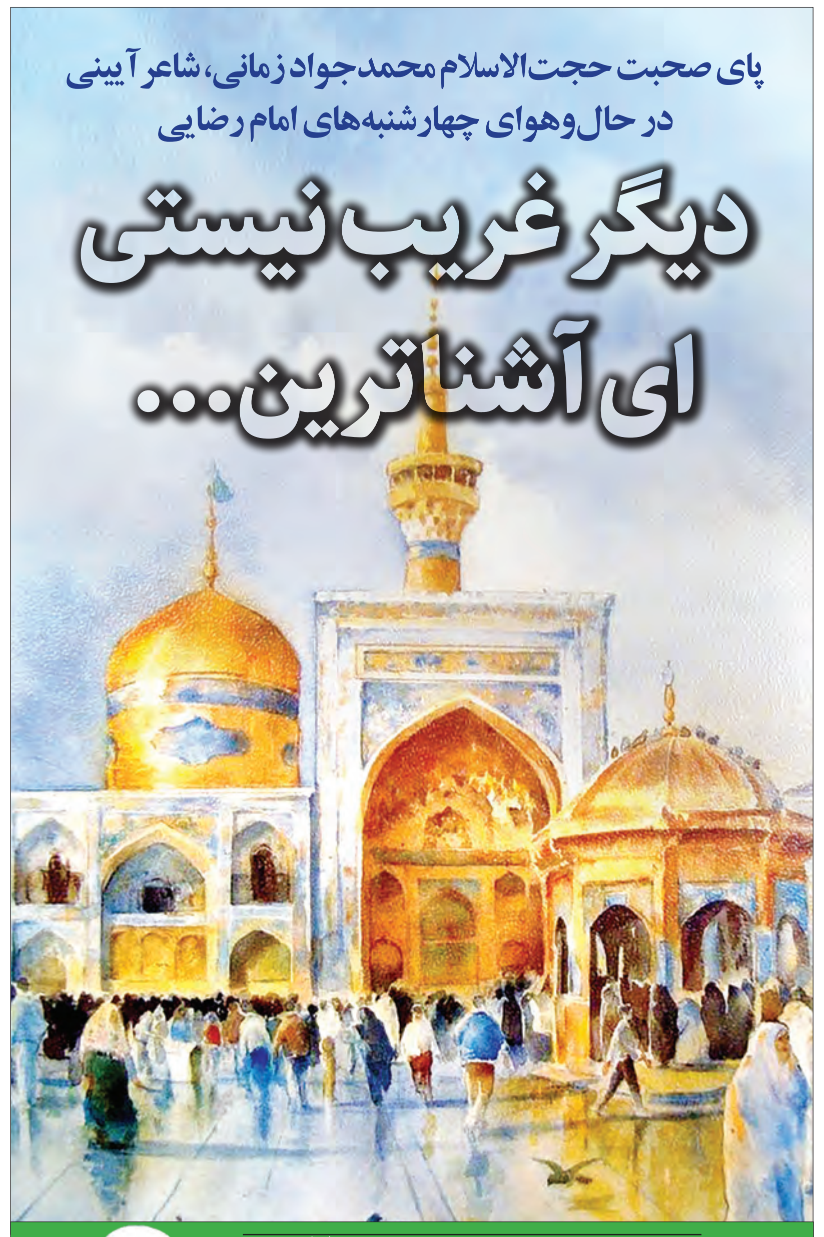

پای صحبت حجت‌الاسلام محمدجواد زمانی، شاعر آیینی در حال‌وهوای چهارشنبه‌های امام رضایی

دیگر غریب نیستی ای آشناترین...

آمنه مستقیمی

«خورشید گرم چیدن بوسه ز ماه توست/ گلدسته‌ها منادی شوق پگاه توست/ آری شگفت نیست که بی‌سایه می‌روی/ خورشید هم ز سایه‌نشینان ماه توست/ از چشم آهوان حرم می‌توان شنید/ این دشت‌ها به شوق شکار نگاه توست/ بالای کاشی حرم تو نوشته است/ هرجا دلی شکست همان بارگاه توست...» بهترین مطلع برای گفت‌وگویی که مصاحبه شونده‌اش، شاعر باشد و صحبت‌هایش را با ابیاتی در مدح حضرت رضا(ع) به پایان برده باشد، می‌تواند قسمتی از یک ترکیب‌بند از همین جنس از او باشد. حجت‌الاسلام محمد جواد زمانی، شاعر آیینی و پژوهشگر این حوزه که کتاب فرهنگ‌نامه هشت جلدی هنر و ادب آیینی را نیز منتشر کرده به مناسبت چهارشنبه‌های امام رضایی به ما از الهام و جوشش شعر در شعاع انوار روضه منور امام رضا(ع) گفته است.

■ حضور در صحن و سرای ملکوتی امام رضا(ع) که برای ما ایرانیان قبله آمال است چقدر می‌تواند در جوشش شعری و عاطفی و الهام‌بخشی به یک شاعر اثرگذار باشد؟

قطعاً این حضور تأثیرگذار و الهام‌بخش است. انسان وقتی در اماکن متبرکه قرار می‌گیرد و در مکان‌های نورانی با انسان‌های کامل و حضرات معصومین(ع) مرتبط می‌شود، معنویت و فضای نورانی آن اماکن در روح و جانش اثر می‌گذارد و این سبب می‌شود عاطفه انسانی او به جوشش دربیاید و این جوشش و الهام را با خلق اثر نشان دهد. درباره مضجع شریف و بارگاه نورانی امام رضا(ع) که ولی نعمت ما ایرانیان هستند نیز این مسئله صدق بیشتری دارد چنان‌که جوشش عاطفه و احساس به خوبی در حرم حضرت(ع) درک می‌شود.

■ به عنوان شاعری آیینی و کسی که در مدیحه‌سرایی درباره ائمه(ع) فعال هستید چقدر این جوشش را درک کرده و آن را به زبان شعر بیان کرده‌اید؟

در سال‌های مختلفی که به زیارت امام رضا(ع) مشرف شده‌ام، عاطفه، احساس و معنویتی را که در پرتو زیارت امام مهربانی‌ها از نزدیک لمس کرده‌ام، در قالب ابیات، دوبیتی، غزل و مثنوی ریخته و کوشیده‌ام از این طریق و با زبان شعر به محضر حضرت شمس‌الشموس(ع) عرض ارادت کنم؛ آن بارگاه نورانی و صحن و سرای زیبا و شوق‌انگیز و رواق‌ها در هر کسی به عنوان زائر تأثیر دارد و در من به عنوان شاعر، جوشش و الهام بسیار داشته که به زبان شعر آن را تجلی داده‌ام. بعضی وقت‌ها شاید در حرم اثری خلق نشود اما پس از بازگشت و وقتی به یاد آن حال و هوا و فضا می‌افتیم و فراق حرم سخت می‌شود، جوشش شعری رخ می‌دهد. بنابراین در سال‌های مختلف و تشرفاتی که به‌مشهد داشته‌ام برای امام رضا(ع) در حرم اشعاری گفته‌ام که جزو کارنامه شعری من محسوب می‌شود و امید است مورد قبول امام رئوف(ع) قرار گیرد.

■ با توجه به آنکه در روایات، چهارشنبه روزی است که در هفته در کنار سه امام دیگر به امام رضا(ع) اختصاص دارد، چقدر این فرصت را برای انس و الفت با حضرت(ع) مستعد و دارای ظرفیت می‌دانید؟

در روایات است چهارشنبه به امام رضا(ع) و چند معصوم(ع) دیگر تعلق دارد، از این رو این روز ظرفیتی ایجاد می‌کند که دست‌کم هفته‌ای یک بار به یاد بارگاه ملکوتی حضرت ثامن‌الحجج(ع) بیفتیم و از دور و نزدیک انس و الفت با حضرت(ع) و توسل به محضر ایشان را حفظ کنیم. مهم آنکه برای این ارتباط و زائرالرضا(ع) شدن دوری فاصله، حجاب و مانع نیست: «گرچه دوریم ولی از تو سخن می‌گوییم/ بعد منزل نبود در سفر روحانی».

وقتی کبوتر دل هوایی حرم باشد و به سمت آن پر بگیرد، دیگر راه‌ها و فاصله‌ها حجاب نخواهد بود و عشق امام رضا(ع) همه وجود فرد را دربرمی‌گیرد و در قالب‌های مختلف، این عشق و ارادت را تجلی می‌دهد؛ چنان‌که به‌ویژه در فضای مجازی بسیار می‌بینیم در روزهای چهارشنبه عاشقان و محبان امام(ع) دلنوشته، شعر، عکس و تصویری از حرم را با دیگران به اشتراک می‌گذارند که رنگ امام رضایی بیشتری به چهارشنبه‌های ما می‌دهد همان‌طور که در شب‌های جمعه این اتفاق برای کربلا و زیارت حضرت سیدالشهدا(ع) می‌افتد.

■ این انس و الفت و زیارت چه برکاتی دارد و چه آثاری را برای زائر به ارمغان می‌آورد و آیا فقط منحصر به چهارشنبه و زیارت از نزدیک است یا نه دامنه آن گسترده به همه اوقات و مکان‌هاست؟

چهارشنبه فقط روز زیارت حضرت ثامن‌الحجج(ع) نیست بلکه هر روز می‌توان ایشان را زیارت کرد و با امام مهربانی‌ها(ع) مأنوس شد، گاهی با یک سلام می‌توان از راه دل، زائر حضرت(ع) شد. زیارت حتماً منحصر به حضور فیزیکی در حرم نیست. البته زیارت حضوری ثوابی عظیم دارد اما وقتی مقدور نباشد همین که دل را راهی حرم کنیم ثواب و برکات زیارت را خواهیم برد.

این آثار و برکات فراوان است، چنان‌که رسول خدا(ص) فرمودند: «پاره تن من در خراسان دفن خواهد شد. هر انسان اندوهناکی او را زیارت کند، خدای عزوجل اندوه او را از بین خواهد برد و هر گناهکاری که به زیارت او بشتابد، خدا گناهانش را می‌آمرزد» و نیز از خود امام رضا(ع) است که فرمودند: «هر کس از دوستانم مرا زیارت کند در حالی که حقم را بشناسد، روز قیامت او را شفاعت خواهم کرد».

گزیده

طی سال‌های مختلفی که به زیارت امام رضا(ع) مشرف شده‌ام، عاطفه، احساس و معنویتی را که در پرتو زیارت امام مهربانی‌ها از نزدیک لمس کرده‌ام، در قالب ابیات، دوبیتی، غزل و مثنوی ریخته و کوشیده‌ام از این طریق و با زبان شعر به محضر حضرت شمس‌الشموس(ع) عرض ارادت کنم.

■ شعر و شاعری و مدح امام مهربانی‌ها(ع) با لسان شعر چقدر می‌تواند فرصت انس و ارتباط با امام مهربانی‌ها را برای ما ایجاد کند؟ اساساً زبان شعر چه ظرفیت‌هایی برای این انس دارد؟

ظرفیت شعر و شاعری مرتبط با امام رضا(ع) بسیار بالاتر از چیزی است که ما به آن پرداخته‌ایم؛ اغلب شعرهایی که برای حضرت ثامن‌الائمه(ع) سروده شده، شعرهای حرمی است، اشعاری درباره گنبد و گلدسته‌ها، صحن‌ها و رواق‌ها، آبنماها و سقاخانه، پنجره فولاد و کاشی‌کاری‌ها و نهایتاً دلتنگی‌های زائر در فراق از حرم، اما درباره علم امام رضا(ع) اثر چندانی در شعر نمی‌بینیم در حالی که ایشان مشهور به عالم آل‌محمد(ع) هستند؛ همچنین است درباره فقه و مناظرات امام رضا(ع) با سران ادیان، دیدگاه‌های سیاسی و مبارزات رضوی با دستگاه خلافت و فرقه‌های ضاله و نیز احادیث نقل شده از ایشان که کمتر سروده‌ای به آن‌ها پرداخته و در زبان شعر مخفی مانده است. در حالی که بیان این معارف و آموزه‌ها در لسان شعر است که بر معرفت مخاطب اضافه می‌کند به‌ویژه آنکه ما امام‌شناسی را از امام رضا(ع) یاد گرفته‌ایم. اما این بُعد مهم از حیات حضرت ثامن‌الحجج(ع) کمتر به شعر راه یافته که یک علت آن به این مسئله بازمی‌گردد که مطالعات شاعران درباره سیره و سبک زندگی ائمه(ع) اندک است.

■ چاره کار و رفع این نقیصه در سرودن درباره امام رضا(ع) چیست؟

ضرورت دارد کتاب‌هایی شامل منتخب سیره و سبک زندگی و ویژگی‌های امام رضا(ع) نوشته شود و در اختیار شاعران آیینی ما قرار بگیرد تا با مطالعه و الهام از آن، این معارف نیز در شعر وارد و به مخاطب عرضه شود.

علاوه بر این، خوب است نهادهای فرهنگی نیز برای پرداخت به این زوایا از سیره امام رضا(ع) در شعر، جشنواره‌هایی را برگزار کنند و فراخوان بدهند و شاعران را در این مسیر تشویق کنند چون اگر ابعاد معرفتی امام رضا(ع) با زبان گویای شعر بیان شود در معرفی حقیقت اسلام نه‌فقط در کشور بلکه در عرصه جهانی هم می‌تواند اثرگذار باشد.

■ کتاب‌های بسیاری درباره سیره و سبک زندگی امام رضا(ع) و معارف آن حضرت(ع) حتی در قالب رُمان نوشته شده است، در این میان شعر چه کارکردی می‌تواند داشته باشد؟

قطعاً وقتی کلامی با هنر آمیخته شود تأثیری دوچندان و چه بسا صدچندان می‌یابد. کلامی که به زبان شعر بیان می‌شود بر جان و دل مخاطب می‌نشیند و عاطفه‌ها را به جوشش درمی‌آورد و مبدأ حرکت به‌سمت معنویت می‌شود. زبان شعر در کشور ما که گویاترین زبان و مهم‌ترین هنر است قطعاً وقتی رنگ معارف رضوی به خود بگیرد، در معرفت‌افزایی و رشد فرهنگ عمومی و اعتلای معنوی جامعه نقشی مهم ایفا خواهد کرد. از این رو، شعر می‌تواند خدمات بی‌نظیری در توسعه و ترویج فرهنگ رضوی ارائه دهد.

■ امام رضا(ع) در حدیثی شریف می‌فرمایند: خداوند رحمت کند آن بنده‌ای را که امر ما را زنده کند، آیا شعر و شاعری و دست به قلم بردن در نوشتن از امام رضا(ع) می‌تواند به احیای امر آن حضرات(ع) کمک کند؟

بله؛ هر کس در راه امام رضا(ع) و نشر معارف و سیره آن حضرت(ع) قلم به دست می‌گیرد و مطلبی می‌نویسد و قدمی برای احیای مکتب امام رضا(ع) برمی‌دارد مشمول این حدیث است، همچنین است آن‌ها که به عشق حضرت رضا(ع) خیریه‌ای را راه‌اندازی کرده و به محرومان خدمت یا دل‌ها را با کلام، قلم و عملشان متوجه امام رضا(ع) می‌کنند.

■ و سخن پایانی در چهارشنبه‌های امام رضایی...

کلام را با عرض ارادت به حضرت(ع) با لسان شعر به پایان می‌برم:

«گل می‌کند بهار تو در باغ سینه‌ها
پر می‌شود ز باده تو آبگینه‌ها
نقاره می‌زنند به بامت فرشتگان
حتماً شفا گرفته دل و دست و سینه‌ها
در بارش تلاوت و حیانی لبت
از خاک عقل آمده بیرون دفینه‌ها
دیگر غریب نیستی ای آشناترین
تأیید می‌کند سخنم را قرینه‌ها
تجدید کن حکومت خود را به قلب‌ها
اینجا فراهم است برایت زمینه‌ها
اینجا تمام دشت پر از عطر و بوی توست
آغوش باز پنجره در آرزوی توست
هر سر که در خیال تو پرشور می‌شود
دریای بی‌کرانه‌ای از نور می‌شود
با شعله محبت تو سینه زمین
غرق تجلی است و شب طور می‌شود
با هر «وان یکاد» لبانِ فرشته‌ها
صد چشم‌زخم از حرمت دور می‌شود
فردا به موج خیز قیامت دل زلال
در ساحل نجات تو محشور می‌شود
فرصت نمی‌دهد که کسی چشم وا کند
از بس حریم قدس تو پرنور می‌شود
دستم نمی‌رسد به ضریحت ز ازدحام
پا تا به سر دلم به تو گوید ولی سلام».

خبر

مسابقه بزرگ «کتاب‌خوانی نماز» برگزار می‌شود

ستاد اقامه نماز کشور مسابقه بزرگ «کتاب‌خوانی نماز» را برگرفته از کتاب «چلچراغ نماز و خانواده» نوشته حجت الاسلام سید جواد بهشتی از تاریخ ۱۵ آذر تا ۱۲ بهمن برگزار می‌کند. به گزارش تسنیم، این مسابقه که از گروه سنی ۱۵ سال به بالا را دربرمی‌گیرد، مصادف با چهل و دومین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی و میلاد با سعادت امیرالمؤمنین(ع) خواهد بود. حامد صالحی، مدیر روابط عمومی ستاد اقامه نماز کشور در این باره گفت: ستاد اقامه نماز به منظور افزایش سرانه مطالعه در جامعه و ارتقای سطح علم و آگاهی عمومی مردم درزمینه معارف و کارکردهای نماز، همه ساله می‌کوشد با معرفی و مطالعه کتاب‌های سودمند، زمینه ترویج و اشاعه فرهنگ نورانی نماز را در جامعه از طریق کتاب‌خوانی فراهم نموده و فضای جامعه را با عطر نماز معطر و به نور نماز، منور کند. از ویژگی‌های این کتاب می‌توان به نو و کاربردی بودن محتوا، قلم ساده و روان و دسته‌بندی موضوعات و محتوا اشاره کرد.

علاقه‌مندان می‌توانند در دو قالب شرکت‌کننده آزاد یا کارکنان دستگاه‌های اجرایی در این رویداد فرهنگی به‌صورت مجازی شرکت کنند. به این منظور، سامانه جامع برنامه‌های فرهنگی و آموزشی ستاد (محراب) به نشانی mehr.Namaz.ir در مدت تعیین‌شده برای شرکت‌کنندگان فعال خواهد بود. مدیر روابط عمومی ستاد اقامه نماز کشور در خصوص زمان اعلام نتایج گفت: نتایج مسابقه ۲۶ بهمن مصادف با میلاد با سعادت امیرالمؤمنین(ع) از طریق پایگاه اطلاع‌رسانی ستاد اقامه نماز به نشانی namaz.ir و درگاه‌های دستگاه‌های اجرایی مشارکت‌کننده اعلام خواهد شد. از میان شرکت‌کنندگانی که به تمامی گزینه‌های مسابقه پاسخ صحیح داده‌اند به قید قرعه به ۱۱۰ نفر کارت هدیه ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار ریالی از سوی ستاد اقامه نماز تقدیم خواهد شد.

صالحی ادامه داد: شرکت‌کنندگان می‌توانند کتاب مسابقه را به روش‌های زیر دریافت کنند: ۱- نسخه فیزیکی کتاب با ۵۰ درصد تخفیف به قیمت ۱۲۰هزار ریال از طریق فروشگاه اینترنتی ستاد به نشانی namazstore.ir و یا ستادهای اقامه نماز استان‌های سراسر کشور ۲- نسخه الکترونیکی کتاب با ۸۰درصد تخفیف به قیمت ۵۰هزار ریال قابل تهیه فقط از فروشگاه اینترنتی ستاد اقامه نماز به نشانی ketab.namaz.ir

چلچراغ نماز و خانواده

عکس‌نوشته

جای دِنج

عکس: مهدی جهانگیری

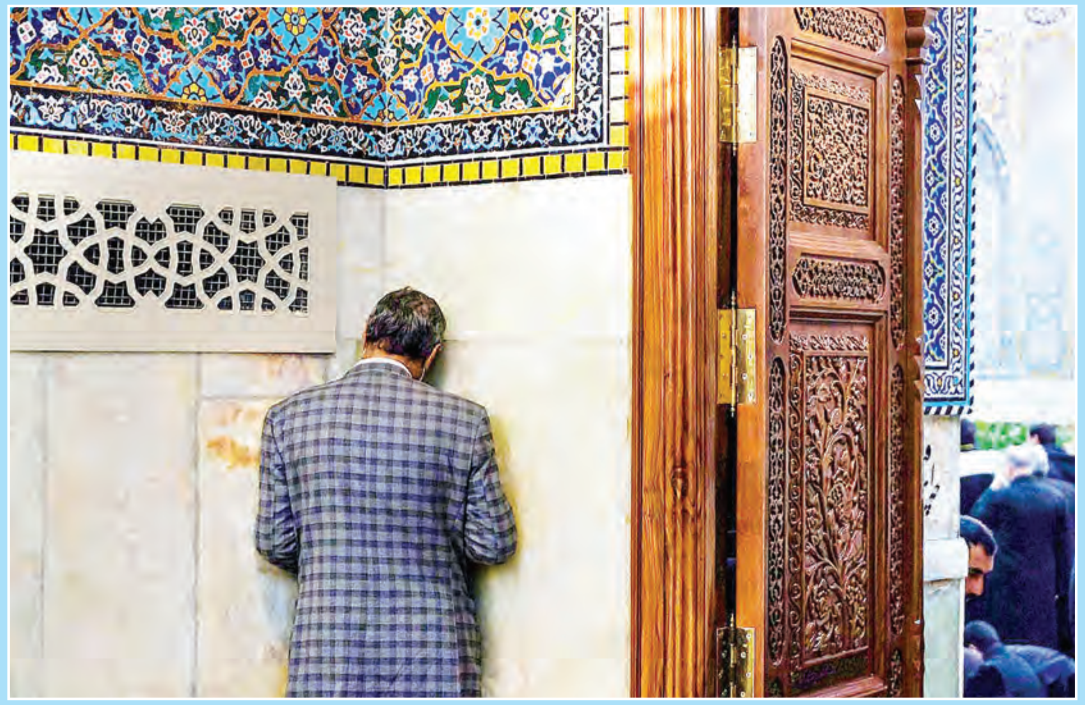

بتول احمدی | یکی از حُسن‌های تنهایی زیارت رفتن میتونه این باشه که یه گوشه و جای دنجی رو برای خودت پیدا کنی تا ساعتی اونجا با خودت و خدا و امامت خلوت کنی. سر به آستانش بذاری و خیلی خاضعانه و خالصانه دلت را به ضریحش گره بزنی و بگویی هر آنچه دل تنگت می‌خواهد. هنگام زیارت مهم نیست که هستی و چی هستی و از کجا آمده‌ای؟ یادش بخیر استادی داشتیم که برایمان تعریف می‌کرد دوستی داشت جراح و فرنگ رفته و روشنفکر که خیلی از رفتارهای مردم عادی رو قبول نداشت و اون‌ها رو نقد می‌کرد اما همین‌که به زیارت امام رضا(ع) مشرف می‌شد مثل همه شروع می‌کرد به بوسیدن در و دیوار حرم و جای خلوتی پیدا می‌کرد و چنان با حضرت راز و نیاز و عجز و لابه می‌کرد که انگار شفای عزیزی را می‌خواد و یا مشکلات بزرگی داره. این حال رو که ازش جویا شدم می‌گفت: در این یک فقره می‌خوام چون عامیان و عالمان رفتار کنم تا نگاه پر رأفت حضرت شامل حالم بشه، من هرچه باشم و هرکه باشم اینجا هیچم. بله بهترین شکل حضور در حرم مطهر را می‌توان از سیره عالمان گرفت؛ کسانی که تمام عمر خود را صرف یادگیری علوم دین کردند و خود را با منش و اخلاق و ادب ائمه پرورش دادند. مانند علامه طباطبایی که با تمام وجود و با عشق، چارچوب‌های حرم را می‌بوسید تا به حضرت علاقه‌اش رو نشون بده یا آیت‌الله حائری که هر فرصتی برایش پیش می‌آمد خودش رو به حرم می‌رساند و به زائران حضرت بسیار محبت می‌کرد و اون‌ها رو بزرگ می‌شمرد...

رهیافته

ماجرای جوانی که دوست نداشت فرزندانش در غرب بزرگ شوند

از دغدغه فلسطین تا تشرف به تشیع

تازه مسلمان کانادایی می‌گوید: زندگی در شهر معنوی قم و درس طلبگی خواندن مرا غرق فرهنگ و معنویت این محیط کرده است و نمی‌خواستم در آینده فرزندانم در غرب بزرگ شوند، برای همین تصمیم به مهاجرت گرفتم.

به گزارش مهر، جیمی کوری، ۳۱ ساله در کانادا متولد شده اما اصالتاً لبنانی است. جیمی کوری که اکنون علی کاظم نام دارد و در شهر قم زندگی می‌کند، می‌گوید هم‌اکنون طلبه است. جالب آنکه او پیش از آغاز طلبگی و پیش از آمدن به قم در یک شرکت هواپیمایی در کانادا مشغول فعالیت بود.

علی کاظم در پاسخ به اینکه چه چیزی سبب شد به اسلام روی بیاورد، گفت: خانواده‌ام مسیحی هستند و یکی از عواملی که موجب شد به سمت اسلام رو بیاورم، مسئله سیاسی بود، اینکه نسبت به مسئله فلسطین حساسیت داشتم و از طریق گروه‌های مقاومت در منطقه همچون حزب‌الله با انقلاب اسلامی در ایران آشنا شدم.

وی افزود: امام حسین(ع) را نمی‌شناختم و در مورد ایشان زیاد تحقیق و جست‌وجو کردم و از امام حسین(ع) به امام علی(ع)، پیامبر(ص) و قرآن رسیدم.

وی با اشاره به اینکه معنویت در دین مسیحیت همچون دین اسلام قوی نیست و در مسیحیت بیشتر احساسات مطرح است، ادامه داد: وقتی در دین اسلام ایستادگی حق علیه باطل را درک کردم و اینکه هر حرکت باطلی در برابر اسلام نابود است، از نظر سیاسی مصمم شدم به سمت اسلام بیایم.

وی یادآور شد: زمانی که می‌خواستم به اسلام رو بیاورم، جوانی ۲۱-۲۲ ساله بودم که عقیده ضعیفی داشته و از نظر دینی و معنوی در سطح پایینی بودم، با تحقیق و جست‌وجوی فراوان از نظر سیاسی مصمم شدم به دین اسلام بپیوندم و بعدها نیز از نظر اجتماعی و معنوی گرایش من به اسلام بیشتر شد.

■ از طریق کتاب‌های علامه طباطبایی با نهج‌البلاغه آشنا شدم

وی با بیان اینکه بعدها پس از گسترش تحقیقاتم با معنویت اسلام آشنا شدم، اذعان کرد: به مرور کتاب‌های علامه طباطبایی و دیگر کتاب‌های عرفانی و فلسفی را می‌خواندم. زیاد مفهوم این کتاب‌ها را نمی‌فهمیدم فقط تلاش می‌کردم کتاب‌ها را بخوانم و از خلال آن، با فرهنگ اسلامی بیشتر آشنا شوم تا اینکه احادیث امام علی(ع) را در نهج‌البلاغه خواندم.

علی کاظم تصریح کرد: با درک احادیث امام علی(ع) و نهج‌البلاغه متوجه شدم در اسلام علم وجود دارد و آنچه از تاریخ اسلام فهمیدم این است که اسلام مبتنی بر جاهلیت نیست و از نظر عرفانی از علامه طباطبایی تأثیر زیادی گرفتم.

■ مسئله فلسطین سبب آشنایی با اندیشه‌های امام خمینی شد

علی کاظم ادامه داد: پس از آن در مورد معنویت و امام خمینی(ره) کتاب‌های زیادی مطالعه کردم و چون در سن کم به مسئله فلسطین علاقه‌مند شده بودم، این موضوع مقدمه‌ای بود برای آشنایی با اندیشه‌های امام و اندیشه‌های سیدحسن نصرالله.

وی افزود: بیشتر جست‌وجو و کنجکاوی خود را در بستر فضای مجازی انجام می‌دادم و چون اصالتاً لبنانی هستم به‌خاطر این اصالت بیشتر تلاش کردم در مورد فلسطین بدانم. پس از انجام مطالعات فراوان، کتاب‌هایی در مورد اندیشه‌های امام و سید حسن نصرالله و وقایعی که اتفاق افتاده بود را مطالعه کردم و این تحقیقات من را به مرحله‌ای رساند که تصمیم گرفتم دین خود را تغییر دهم و اسلام را بپذیرم.

وی یادآور شد: در اینجا دیگر جدا از تصمیم سیاسی خود به این نتیجه رسیدم جهنم و بهشت وجود دارد و زندگی کردن بدون اسلام هیچ معنایی نمی‌دهد و با یقین و تحقیق به حقانیت اسلام دست یافتم و احساس کردم باید مسلمان شوم تا به اسلام کمک کنم، فهمیدم بدون اسلام هیچ راهی جز جهنم باقی نمی‌ماند.

این طلبه جوان در زمان تحقیق و جست‌وجوهایش از اینکه هیچ مرکزی نبوده به او کمک کند می‌گوید و ادامه می‌دهد در آن زمان فقط به مسجد می‌رفته و نمازش را در مسجد می‌خوانده و بیشتر تحقیقاتش را بر پایه اینترنت انجام داده است. او می‌گوید در گفت‌وگوها و سخنرانی‌های اینترنتی اگر از کتابی سخن به میان می‌آمد مطالعه کرده و به سراغ کتاب‌های جدید می‌رفته تا اطلاعات خود را بیشتر و کامل‌تر کند.

علی کاظم بیان کرد: پس از اینکه مسلمان شدم تصمیم گرفتم به قم بیایم و اینجا زندگی کنم و با توجه به تأثیری که از زندگی علامه طباطبایی گرفتم ادامه تحصیل در حوزه علمیه قم را انتخاب کردم. زندگی در شهر معنوی قم و درس طلبگی خواندن مرا غرق فرهنگ و معنویت این محیط کرده است و نمی‌خواستم در آینده فرزندانم در غرب بزرگ شوند برای همین تصمیم به مهاجرت گرفتم.

وی در ادامه از نحوه آشنایی با همسرش سخن می‌گوید و ادامه می‌دهد: با همسرم در هند آشنا شدم؛ ایشان از اول مسلمان بودند. همسرم هم قصد داشتند به قم بیایند و طلبه شوند؛ در سن ۲۶ سالگی ازدواج کردیم و به قم آمدیم.

■ امنیت روحی، روانی و آرامش طلبگی را به وضعیت خوب مادی در کانادا ترجیح می‌دهم

وی با اشاره به وضعیت معیشتی طلبگی خاطرنشان کرد: با وجود راحتی که از نظر شغلی و درآمد در کانادا داشتم، ولی طلبگی را ترجیح می‌دهم چراکه در اینجا از نظر فرهنگی و امنیت و معنویت در آرامش هستم.

وی در پاسخ به این پرسش که با وجود مشکلات اقتصادی و تحریم‌ها چه چیزی سبب شد ایران را برای محل زندگی خود انتخاب کند، گفت: من در ایران مشکلات را خیلی بزرگ نمی‌بینم، در اینجا اگر یک اتفاق کوچک رخ دهد ماهواره‌ها آن را بزرگ نشان می‌دهند و به دنبال جنگ روانی هستند، در حالی که اگر اتفاق خوبی رخ دهد آن را پنهان می‌کنند؛ برعکس در کانادا و کشورهای دیگر اگر مشکلی وجود داشته باشد پنهان می‌نمایند و چیزهایی که خوب است را بزرگنمایی می‌کنند.

وی به جنگ اقتصادی و جنگ فرهنگی غرب علیه ایران اشاره کرد و گفت: مشکلات درون ایران معمولی است و در غرب هم مشکلات زیادی وجود داشت، در شهرهای بزرگ خیلی‌ها بی‌مسکن هستند، مصرف موادمخدر در مدارس علناً وجود دارد ولی فضای رسانه‌ای به آن نمی‌پردازد.

■ آرامش واقعی را با حضور در اردوهای جهادی و کمک به مردم کسب می‌کنم

وی به حضور خود در اردوهای جهادی اشاره کرد و گفت: سفرهای زیادی با طلاب در اردوهای جهادی به سیستان و بلوچستان داشته‌ام و حضور برای کمک به مردم سیل‌زده شهرستان پلدختر در استان لرستان از دیگر تجربیات خوبی بود که در این گروه‌های جهادی داشته‌ام.

وی به تفاوت این گونه کمک به همنوع در ایران و کانادا اشاره کرد و یادآور شد: در کانادا یک بار روستایی در آتش‌سوزی بزرگ سوخت و مردم حتی برای یک کمک ساده به آنجا نرفتند و فقط آمار و اخبار را پیگیری می‌کردند در حالی که حس نوع‌دوستی در ایران تجلی یک ارزش است و انسانیت موج می‌زند.

برش

فضای رسانه‌ای علیه ایران

علی کاظم می‌گوید: من در ایران مشکلات را خیلی بزرگ نمی‌بینم، در اینجا اگر یک اتفاق کوچک رخ دهد ماهواره‌ها آن را بزرگ نشان می‌دهند و به دنبال جنگ روانی هستند، در حالی که اگر اتفاق خوبی رخ دهد آن را پنهان می‌کنند؛ برعکس در کانادا و کشورهای دیگر اگر مشکلی وجود داشته باشد پنهان می‌نمایند و چیزهایی که خوب است را بزرگنمایی می‌کنند.

کفاک من لسانک ما اوضح لک سبیل رشدک من غیک

آن اندازه از زبانت تو را بس که راه هدایت را از گمراهی‌ات برایت روشن بدارد.